



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Sebastiani Henrici Penzingeri, Consistorialis
Passaviensis, Decani, & Parochi in Trauttmanstorff ad
Laitam Bonus Ordo Triplicis Formatae Concionis Moralis In
Omnia Festa Sanctorum In Amplissima ...**

Penzinger, Sebastian Heinrich

Solisbaci, 1698

Concio Secunda. Textus: Sedentem in telonio. &c. Thema: Divitiæ,
communitè damnant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51763](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51763)



IN FESTO S. MATTHÆI APOSTOLI.

CONCIO SECUNDA.

Textus. *Vidit hominem sedentem in telonio. Matth. 6.*

Thema. Divitiæ, aurum, & argentum, faciunt divites in sceleribus confedere, sicque damnari.

Exordium.



Talanta, Virgo velocissima erat pedibus, ac cursu, hanc tamen retardavit, quo minus metam attigerit, Hippomanes, aureis pomis, quæ currenti Atalantæ in via objecit, quibus levandis occupata, metam non attigit, bravium deperdidit: Academicus emblemata subscribit: *Retenta ab auro.* Atalantæ nomine animam intelligo, quam Stygius Hippomanes auro divitiarum, ac opum, a cursu virtutum retardat, quo minus metam felicitatis attingat, sed communiter bravium vitæ æternæ deperdat. Agnoverat hoc sapientissimus Salom. qui de divitibus mundi scripsit, *Eccles. cap. 10. Nihil est iniquius, quàm amare pecuniam, hic enim animam suam venalem habet: ubi sunt, qui thesaurizant argentum & aurum, in quò confidunt homines? ad inferos descenderunt.* Baruch cap. 3. *Si dives fueris, non eris immunis à delicto, Eccles. 11. multos perdidit aurum & argentum, & usque ad cor Regum extendit: ibidem. Aurum & argentum vestrum arugine vitiatum est, & arugo eorum in testimonium vobis erit, & exedit carnes vestras, sicut ignis, thesaurizastis vobis iram in novissimis diebus.* Jacobi cap. 5. *Facilius est camelum intrare*

*Textus Sacra
Scriptura.*

Eccles. cap. 10. Nihil est iniquius, quàm amare pecuniam, hic enim animam suam venalem habet: ubi sunt, qui thesaurizant argentum & aurum, in quò confidunt homines? ad inferos descenderunt. Baruch cap. 3. *Si dives fueris, non eris immunis à delicto, Eccles. 11. multos perdidit aurum & argentum, & usque ad cor Regum extendit: ibidem. Aurum & argentum vestrum arugine vitiatum est, & arugo eorum in testimonium vobis erit, & exedit carnes vestras, sicut ignis, thesaurizastis vobis iram in novissimis diebus.* Jacobi cap. 5. *Facilius est camelum intrare*

intrare per foramen acūs, quàm divitem introire in regnum cæ-
 lorum. Matth. 19. Patres audiamus: *Qua est illarum anima-* SS. Patres.
rum insania, amittere vitam, appetere mortem, acquirere au- S. Augustin.
rum, & perdere cælum; inquit S. Augustinus de verbo Domi-
 ni. Et alio in loco: *Divitias invenisti, requiem amisisti.* S. Bern- S. Bernardus
 ardus in quodam Serm. habet: *Divitiarum amor insatiabilis,*
longè amplius torquet animam, quàm refrigeret usu suo, quarum
acquisitio quidem laboris, possessio timoris, amissio plena doloris S. Chrysof.
invenitur. Qui pecunie servit, & presentibus compedibus con-
stringitur, & futuris paratur. docet S. Chryostomus hom. 9.
 super Matth. & iterum hom. 2. de verbis Isaiæ ait: *Aurum ni-*
hil est aliud, quàm terra rubra, perindè anima, qua se auro,
argenteove congregando, & congregando devorvit, ab iisdem pon-
deribus depressa, ad inferiorem locum in æternum crucianda de- Paschasius.
voratur. Mammona (Syræ interpretatione) divitiæ dicuntur,
quibus servire, Deum negare est. scribit Paschasius. *Aurum est,*
quod innocentissimas corrumpit animas, acutissimè & excæcat ocu- Anonymus.
lorum pupillas, justissimas manus catenis constringit, generosissi-
ma sibi corda subjungat. Anonymus apud Mansi disc. 15.
 num. 7. *Sunt laquei (divitiæ) malè acquirendo per fœnus & ra-*
pinam, furtum, fraudem; servando sunt laqueus immisericordiæ, Hugo Car-
& impietatis; in amittendo sunt laqueus desperationis. ita Hugo Cardinal.
 Cardin. in 1. Tim. *Dum Christus Luca 16. dicit: Homo quidam,*
& nomen non exprimit, significare voluit, quod Dives ille ignorat S. Bernardus.
ur in Paradiso, ubi stabat Christus, quia in Paradiso ignoratur Senens.
nomen avari amatoris mundi, & divitiarum. scribit Bernardus
 Senens. tom. 4. serm. 16. part. 1. *Aurum natura grave*
gravius sit avaritia nimis, hinc est, quod plus habentem depri- S. Chrysof.
mit, quàm ferentem, & vehementius aggravat corda, quàm
 corpora. docet S. Petrus Chrysologus Serm. 29. *Invocatâ Dei*
gratiâ pergam Conceptibus.

CONCEPTUS I.

Confirmatio.

Primo Regum cap. 14. bis sacer textus repetit, mirum quid in castris Israelis contigisse; *Et factum est miraculum in castris, & per agros &c. & accidit quasi miraculum à Deo.* Quid est illud mirum ac stupendum? quod in castris evenit? desuper impendit, atque adeò mirentur Israelitæ, ut duplex miraculum factum affirmet? Exprimit sacer textus: *Sedent Hebræi, qui fuerunt cum Philisthim heri, & nudius tertius, ascenderuntque cum eis in castris, reversi sunt, ut essent cum Israel.* Transierat quondam ad Philistæos unus, & alter Judæorum, inque terra Philistinorum opes & divitias congregaverunt, possessiones acquirerunt, peramplè ditati sunt; quod omnes has possessiones, opes & divitias nunc dereliquerint hi transfugæ, ac ad patrias leges, ad cultum veri Dei transierint; pro duplici miraculo, ac factò mirò mirando à S. Scriptura prædicatur. Sic vult Abulensis quæst. 17. *Habebant in terra Philistinorum facultates suas, sciebant enim, quòd si converterentur ad hostes, perderent omnia, quæ habebant in terrâ Philistinorum &c.* Quod nunc divitias & opes deserant, ut ad salutem animæ, veram fidem, & cultum Dei iterum perveniant, hoc duplex est miraculum, quasi opus stupendum: quasi miraculosum sit, divitem pro salutè animæ suæ divitias contemnere, derelinquere, spretis divitiis, Deum, verum cultum, religionem, ac virtutem quærere, & inhærere. *Profecto, aurum est mentis insania, animi amentia, utque amentis furore acti, vitæ non consulunt, nec salutis, ita divitiarum cultores, Dei, & salutis suæ obliviscuntur, auro delusi, & excecati.* concludit citatus Abulensis. Si ergò contra ordinariè mundi cursum contingit, quod dives spretis opibus Deum colat, animæ suæ salutem quærat, certò duplex miraculum accidisse censendum est; tam periculosa, ac difficilis est salus divitis, ac pecuniæ inhiantis. Hinc capio verba S. Hieronymi quæst. 4. in Genesin.

CON-

CONCEPTUS II.

Quando magnus Patriarcha Abraham exivit ab Ægypto, refert sacer textus, quòd dives indè discesserit. Genes. 13. *Erat autem dives valde Abraham in possessione auri & argenti.* Desuper miratur S. Hieronymus: quomodo fieri potuerit, ut Abraham tam dives ex Ægypto discesserit: *Quomodo potuerit exiens de Ægypto fuisse dives valde.* Verba sunt S. Hieronymi: cur quæso quasi mirum, & miraculum reputat S. Hieronymus, quòd Abraham, licet dives valde, multum auri & argenti possidens, tamen ex Ægypto exierit? Ægyptum deseruerit, & in terram electam pervenerit? Ægyptus regio, & sedes erat scelerum, hoc ergò erat mirum, & miraculum reputat S. Hieronymus, dives licet Abrahamus fuerit, tamen Ægyptum, iniquitates, & scelera fugerit, delicias & voluptates contemnens, Deo virtuosè adhæserit, viam virtutum ambulaverit; dives electam patriam, cœlorum regnum possidendum inquisiverit, cum alios divitiæ possessores suos non nisi in Ægyptum peregrinari faciant, in vitia & scelera conjiciant, à via salutis impediunt, ac retardent, juxta dictum Eccles. 11. *Si dives fueris, non eris immunis à delicto.*

CONCEPTUS III.

Job, à Deo in faciem Sathanæ justus, ac servus, Numen verum colens, deprædicatur: *Nunquid considerasti servum meum Job, quòd non sit ei similis in terrâ.* Job. cap. 1. Quid ad hæc Dæmon? hæsitat; tam justum, ac sanctum esse Jobum, ut æterna Veritas descripsit, Sathan non assentitur; undè audax tentator, & de Jobo sibi facilem victoriam promittit; eum in nefanda scelera brevi inducturum confidit: quas rationes & motiva habet Dæmon, quòd de sanctitate & justitiâ Jobi cunctetur, & dubitet, contra Jobum sibi facilem victoriam promittat? ratio, de sanctitate Jobi cur dubitet Dæmon, erant divitiæ & possessiones, quibus Jobum abundare noverat: *Nonne tu vallasti eum, ac domum ejus, universamque substantiam per circuitum.* Quasi dicat: nunquid

quid Job auro, argento, aliisque abundat opibus: dives ut sit, & adeo justus, ac timoratus vivat, combinare non valeo, cum divites quasi semper adhuc sceleratos, perversos invenerim. *Quis contendat, ait gravissimus hic Pater Hieronymus: fieri non posse, ut tanta sanctitas, quanta de Job predicabatur, cum tanta divitiarum copiâ bene consentiat.* Testem produco hominem illum Matth. cap. 19.

CONCEPTUS IV.

Venerat homo quidam ad Salvatorem, desiderans in discipulum assumi: non est voluntati contrarius optimus Magister; hinc respondet homini illi: *Vade, vende quæ habes, & da pauperibus, & veni, sequere me:* hæc inaudiens; inquit Evangelista: *Abiit tristis,* tristitia hæc, vitæ perversitatem, ac morum corruptionem significat; abiit tristis, & nunquam amplius reversus legitur, dicat causam Scriptura: *Erat habens multas possessiones.* Dives erat, auro & argento inhiabat, divitiæ hunc hominem in tantum imbuerunt, mores corrupuerunt, salutem periclitantur æternam. Innuebat hoc suavissimus Magister ad abitum hominis hujus, ad discipulos conversus, ait: *Amen dico vobis, quoniam dives difficile intrabit in regnum cælorum; facilis est camelum per foramen acus transire, quàm divitem in regnum cælorum;* Subintrat in hæc verba S. Hieronymus: *Hoc dicto ostenditur, non difficile esse, sed impossibile; si enim quomodo camelus non potest intrare per foramen acus, si dives non potest intrare in regnum cælorum, nullus divitum salvus erit.* Divitiæ à salute detinent, perdunt, ad interitum implicant.

CONCEPTUS V.

Absolon crinibus suis, ut fune exitiali periit. 2. Regum 18. Crines & nexus fuerunt, quibus implexus in quercu, infelix exspiravit. Manus liberæ habebat Absolon, gladio accinctus erat, cur hunc non evaginat, manus extendit, crines aut digitis solvit & expli-

& explicat, aut gladio & ense rescindit, sicque se ab interitu salvet & liberet; nullo prorsus utitur remedio, quasi fatuus ac stolidus, morte infami desit: quomodo crines adeo nocuerunt, capillatus Absolon, quomodo adeo salutis suæ immemor, quasi delirans moritur? rationem dat Hugo Cardin. in hunc locum, per cæsariem, crines, ac capillos Absolonis, mundi divitias, ac superflua intelligens: *Cæsaries Absolon divitiae sunt hujus mundi*: verba sunt Hugonis, hanc cæsariem, divitias legitur Absolon in vitâ suâ perquam sollicitè curâsse, & annuè auxisse, patet lib. 2. Regum cap. 14. *Tondebat capillum, quoniam gravabat eum cæsaries &c. ponderabat capillos capitis sui ducentis siclis pondere publico.* Totus ergo in terrenas opes, in augendas divitias Absolon immersus erat, cum etiam capillos annuè tondere, & publicè divendere curaverit: infert nunc Menander apud Stob. *Ubi stulta divitiæ potestatem nactæ sunt, illos etiam, qui sapere videntur, stolidos reddunt.* Divitiæ, & superflua mundi, Absoloni, nexus & funes fuerunt, quibus intricatus, stolidus, & insipiens perivit: subsumit S. Bernardus apud Thylm. *Laqueus Diaboli, divitiæ sunt hujus sæculi. Divitiæ ita nocent, ut mergant homines in interitum corporis, & perditionem animæ.* docet S. Anselmus. Conformiter dictis Apostoli 1. ad Tim. cap. 6. *Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum Diaboli, & in desideria inutilia, & nociva, qua mergunt homines in interitum.*

CONCEPTUS VI.

Christus Dominus ut peccatum redimeret, peccatoris personam gessit: *Formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo.* Ad Philip. cap. 2. Spinis punctus, & coronatus est: *Imponunt ei plectentes spineam coronam.* Marci 15. Etiam purpura indutus est: *Induerunt eum purpura.* Marci 13. Purpuram, quâ indutus est JESUS, iterum exiit: *Exuerunt eum purpura, & induerunt eum vestimentis suis, & educunt illum, ut crucifigerent eum.* Matth. 27. Spinis, quibus punctus,

Pars II.

(Kk)

ctus,

ctus, ac coronatus est, amplius IESUM deposuisse non legitur; au-
diatur Origenes in Catena ad Matth. cap. 27. *De chlamide quidem
scriptum est, quoniam denuò exspoliaverunt eum, de coronâ au-
tem spineâ nihil tale Evangelistæ scripserunt.* Cur cum spineâ
coronâ mori voluit IESUS? Spineâ, ipso Salvatore interprete: divi-
tias mundi denotant: *Quod inter spinas cecidit, hi sunt, qui
audierunt, & à sollicitudinibus & divitiis &c. suffocantur.* Luc. 8.
Si per purpuram superbos, per spineam coronam, divitiis huius
mundi penitus addictos, immerfos homines, Christus expressit,
spinis punctus, laceratus, cruentatus mori voluit IESUS, ad indi-
candum: quod qui divitiarum curis, & anxietatibus detinentur
in vita, tales & remanere in mortis articulo, affectum ad divitias
& opes, quem semel assumpserunt, & in corde radicare permis-
erunt, nunquam deponent, hinc divitiarum amore intricati, mi-
nimè animæ salutem etiam in agone cogitant, sed quasi fatui, ac
stupidi, unice in divitias & opes intenti, cum vitâ, & animam per-
dunt. *Quam in vita spineam coronam habuit, in morte retinuit,
ut nos doceret Dominus, sæpè homines divitiis in vitâ lacerari,
& in morte iisdem durissimè pungi.* Concludit doctissimus Na-
xera in lib. Regum cap. 18. §. 20.

CONCEPTUS VII.

Alcuinus textum Prophetæ Habacuc cap. 3. *Pro iniquitate,
vidi tentoria Æthiopia:* ita vertit: *Pro iniquitate, id est, pro di-
vitiis captandis, vidi homines factos tabernacula nigredinis.* Di-
vitiis sectantes nigris Æthiopibus comparat: cur hoc? notum est
Æthiopis nigredinem adeò agglutinatam esse, ut nulla aqua, nul-
lum lixivium, quantumvis calidum & forte, eam possit diluere;
ita nigredo peccatorum, desideriorum inutilium, agglutinata est,
divitias & opes anhelantibus, & multiplicantibus, opulentis ac di-
vitibus, ut incurabiles dixeris; juxta illud Jerem. 13. *Sì Æthiopi
potest mutare pellem suam, & vos poteritis benè facere, cum se-
ceritis malum.* Quam benè Seneca lib. 3. de ira cap. 31. *Circa
pecuniam plurimum vociferationis est, hæc fora fatigat, patres,*
libe.

liberosque committit, venena miscet, gladios tam percussoribus, quam legionibus tradit, hæc est sanguine nostro delibuta, propter hanc uxorum, maritorumque noctes strepunt litibus, & tribunalia Magistratum premit turba, Reges sæviunt, rapiuntque. Sicut viscus aviculæ utramque alam constringit, ut sursum ferri nequeat, ita cupiditas pro fluxis divitiis, & opibus, intellectum, & voluntatem detinent, constringunt, ne sursum ad Deum ferantur. Sicut terra, quæ aurum producit, ad cætera omnia sterilis est, ita anima auri cupida, ad nihil aliud, nisi ad illud coacervandum utilis est. Sicut luna, ut plena est, patitur Eclipsim, & tunc maximè à sole distat, ita homo tunc maximè obscuratur, & à Deo recedit, cum divitiis est plenus.

CONCEPTUS VIII.

Marcus cap. 5. narrat, crudelissimè à Dæmone cruciatum hominem, Jesu obviam occurrisset, quem misericorditer Christus liberavit: *Occurrit de monumentis homo, in spiritu immundo, qui domicilium habebat in monumentis, & neque catenis jam quisquam poterat eum ligare, quoniam sæpè compedibus, & catena vinculus dirupisset catenas, & compedes comminuisset, & nemo poterat eum domare, & semper die ac nocte, in monumentis, & in montibus erat clamans, & concidens se lapidibus.* Hunc miserabilem hominem Dominus clementissimus à nefario spiritu liberavit: *Exi immunde spiritus ab homine isto.* Audito hoc nuncio, quòd Diabolus pulsus sit ab homine isto, Gerasenorum cives exeunt, videre miraculum: *Veniunt ad Jesum, & vident illum, qui à Demonio vexabatur, sedentem, vestitum, & sanæ mentis, & timuerunt.* Titus Bostrensis apud S. Thomam, hominem ad Christi Domini pedes, gratitudinem suam profitentem insedis testatur: *Viderunt sedentem juxta pedes, à quibus natus erat salutem, quem antea nec catena compescere poterant, vestitum, & sanæ mentis, qui continuò nudus erat, & obstupuerunt.* Notare libeat; Gerasenorum cives non obstupescunt exisse

(Kk.) 2

Dæmo-

Dæmonem, sed obtupestunt, hominem illum ad Christi pedes confedere; contrarium deberent mirari, quod hic homo liberatus sit à Dæmone, quod rabidus, ad sanam mentem redierit, quod longo tempore infirmus, modo valens in integrum sit curatus, hoc non mirantur, unicum stupent, quod ad pedes JESU hic homo resedeat. Cur hoc tantum mirantur ac stupent? quod sedeat ad pedes JESU? S. Augustinus in Catena testatur: hunc hominem fuisse divitem & opulentum, nobilem, & clarioris familia, sedere ad pedes Christi, idem sonat, quod Domini Salvatoris vestigiis inhærare, virtutibus inservire & incumbere, bonam, ac piam vitam agere; stupent ergò, ac mirantur Geraseni, non quia liber hic homo à Dæmonio est, sed quia sedet ad pedes Christi, quia vitam emendavit, ac in melius commutavit, quasi majus miraculum sit, divitem ad bonam vitam, ad cultum virtutum, ad servitium Dei deducere, quàm Diabolum ab obsessio corpore ejicere, ac depellere.

Epilogus.

Hortor ergò cum Psalmista Psalmo 61. *Divitia si affluant, nolite cor apponere; nihil intulimus in hunc mundum, haud dubium, quia nec auferre quid possumus, habentes autem alimenta, & quibus tegamur, contenti simus.* Finio cum S. Paulo 1. ad Tim. cap. 6.

Amen.



IN FESTO